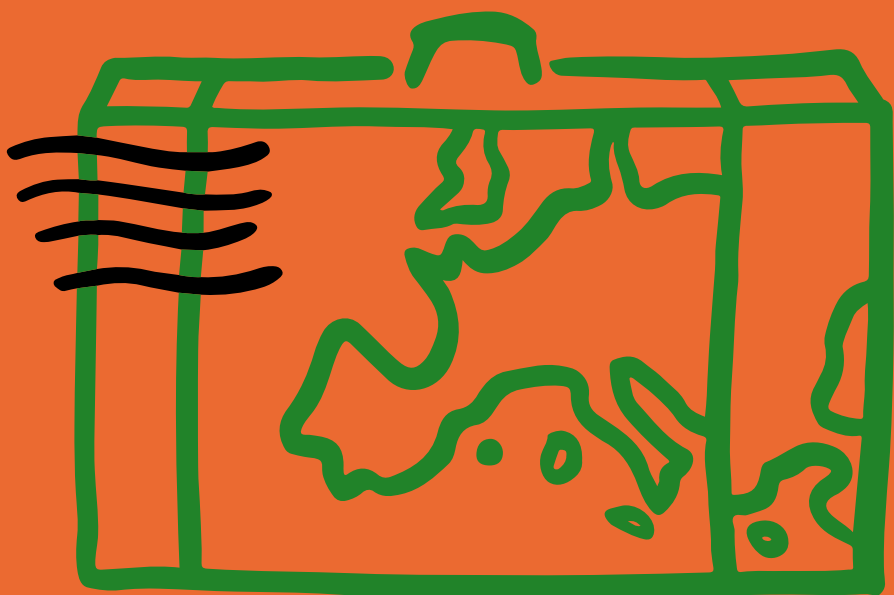

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΕΝΟΣ ΚΟΥΒΑΝΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

PEDRO JUAN GUTIÉRREZ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ
ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΙΑΡΗ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΒΡΑΔΥ

Χρησιμοποίησε όσα σε περιβάλλουν.
Αυτό το ψιλόβροχο
πίσω από το τζάμι, λόγου χάρη.
Αυτό το τσιγάρο ανάμεσα στα δάχτυλα,
αυτά τα πόδια πάνω στον καναπέ.
Τον αχνό ήχο του ροκ εντ ρολ,
την κόκκινη Φεράρι στο κεφάλι μου.
Τη γυναίκα που σκοντάφτει
μεθυσμένη στην κουζίνα...
Πάρ' τα όλα αυτά.
Χρησιμοποίησέ τα.

ΡΕΪΜΟΝΤ ΚΑΡΒΕΡ

Η ζωή μου είχε μετατραπεί εδώ και κάμποσα χρόνια σε παιχνίδι ρώσικης ρουλέτας: αλκοόλ, γυναίκες –από τις οποίες ήθελα μόνο σεξ–, κάπνιζα σαν φουγάρο, το απόλυτο χάος στο κεφάλι και την καρδιά μου, και μια μιζέρια που δεν μπορούσα με τίποτα να αφήσω πίσω μου και που, από το 1991, είχε μετατραπεί στην πιο επίμονη σύντροφό μου. Είχα ξεπεράσει ένα τρομερό πνευμονικό εμφύσημα, που παραλίγο να με σκοτώσει. Τώρα, στα σαράντα οχτώ μου χρόνια, τα πράγματα άρχιζαν να αλλάζουν με αργούς ρυθμούς – τουλάχιστον αυτή ήταν η δική μου εντύπωση. Θα ζούσα για λίγους μήνες στη Μαδρίτη. Έκανε πολύ κρύο. Πλησίαζαν τα Χριστούγεννα του 1998 και η αγαπημένη μου παρέα ήταν η σιωπή, ένα μπουκάλι Τζακ Ντάνιελς (ένα την ημέρα), μια κασέτα του Μπρους Σπρίνγκστιν (*The Ghost of Tom Joad*) και κάτι τσιγάρα που είχα φέρει από την Κούβα. Και η Καρολίνα. Στ' αλήθεια τη λένε Καρολίνα και δεν θέλω να της αλλάξω το όνομα, γιατί μου αρέσει όπως ακούγεται. Δέκα χρόνια νεότερή μου, υπέροχος κώλος και σφιχτός, γέννημα-θρέμμα μαδριλένια, λαϊκό κορίτσι και τρελοπαντιέρα. Ήθελε να αφήσει πίσω της μια αποτυχημένη ερωτική σχέση και ζούσε μέσα σε μια σύγχυση. Το δικό μας δεν ήταν έρωτας – ο έρωτας προϋποθέτει πάντα έναν βαθμό υπευθυνότητας. Εμείς το είχαμε ξεκαθαρίσει το πράγμα. Σεξ και φίλοι· μόνο. Ίσα για να ισορροπήσουμε τις μοναξιές μας. Αλλά εκείνη δεν

υγραινόταν αρκετά, και πονούσε. Εγώ, ανυπόμονος, την έγλειφα λίγο και μετά από λίγα λεπτά ήθελα να μπω. Ο κόλπος της διαμαρτυρόταν με μια απόλυτη ξηρασία. Ένας άνθρωπος απελπισμένος πάντα τα κάνει μαντάρα. Εκείνη, ευγενική και υπομονετική, χαμογελούσε, αλλά εγώ έβλεπα τον τρόμο της. Μερικές φορές, όταν έχανα τελείως την υπομονή μου, την έβαζα να ξαπλώσει μπρούμυτα και της έριχνα μερικές με τη ζώνη στα κωλομέρια. Χωρίς υπερβολικό σαδισμό. Διγουλάκι μόνο. Σαν παιχνίδι. Και πάλι τίποτα. Παρέμενε ξηρή και τρομαγμένη. Το φιλικό κομμάτι πάντως λειτουργούσε καλά. Βλεπόμαστε αρκετές φορές τη βδομάδα, αργά το βράδυ, για κάνα ποτό. Κι ύστερα ο καθένας σπιτάκι του για ύπνο. Άλλες φορές βγαίναμε για φαγητό. Μια μικρή παρέα, με τους φίλους της Κάρολ. Εγώ δεν είχα φίλους στη Μαδρίτη. Μόνο κάποιους Κουβανούς, που είχα μόλις γνωρίσει. Όλοι με δουλειές επισφαλείς: μουσικοί και πιτσαδόροι. Είχαν ζόρικα ωράρια και περίπλοκες ιστορίες στην Κούβα. Ιστορίες που ήθελαν, και είχαν ανάγκη, να ξεχάσουν για να μπορέσουν να προχωρήσουν. Αλλά δεν μπορείς να κόψεις τη ζωή σε κομμάτια, σαν να διαμελίζεις ένα πτώμα. Δεν πάει έτσι. Τα κουβαλάμε όλα. Και μας συμπαραλιάζουν. Ζούσαν στο χείλος της αβύσσου, με πολύ περισσότερα βάσανα από τα δικά μου, επειδή ήταν νέοι και φιλόδοξοι. Έβαζαν μεγάλους στόχους. Ήθελαν να γίνουν πλούσιοι και διάσημοι. Να κάνουν

τεράστιες συναυλίες σε κατάμεστα στάδια και να πουλάνε εκατομμύρια δίσκους. Ήθελαν να αποκτήσουν ιδιωτικά γιοι και ελικόπτερα. Σνίφαραν δυο τρεις γραμμές και ονειρεύονταν όλες αυτές τις μαλακίες. Πίστευαν με θέρμη στον καπιταλισμό και σε οτιδήποτε μοντέρνο. Εμένα με είχε πάρει ο διάολος. Δεν ήθελα να πετύχω κανέναν στόχο και δεν πίστευα πια σε τίποτα. Ο καπιταλισμός είναι μια μαλακία και ο σοσιαλισμός ακόμα χειρότερος. Εκείνοι, ναι, ακόμα πίστευαν σε κάτι. Ήταν νέοι, και χαμογελούσαν κι έκαναν πάρτι και κατέβαζαν κόκα και αλκοόλ σαν τρελοί, και παρέλυαν τις αισθήσεις κι όλα ωραία όλα καλά, για να συνεχίσουν. Με άλλα λόγια, προσπαθούσαν να διαχειριστούν το αίσθημα της απώλειας, της αποξένωσης και του κενού, που βιώνουν πάντοτε οι μετανάστες. Προχωρούσαν, χωρίς να το ξέρουν, σε έναν δρόμο που τους βύθιζε όλο και περισσότερο στη μοναξιά. Στην εσωτερική και βαθιά μοναξιά, εννοώ. Ακόμα κι αν αργότερα αποκτούσαν παιδιά και οικογένεια, και ίσως ακόμα και λίγη δόξα και λεφτά, αυτή τη λεπτή εσωτερική μελαγχολία δεν θα μπορούσαν ποτέ να την ξεπεράσουν. Στο τέλος, ελάχιστοι θα γλίτωναν από αυτό το πεπρωμένο. Εκείνοι όμως πίστευαν ότι θα θριάμβευαν στην καινούρια πατρίδα και ότι θα άφηναν πίσω τους τις στερήσεις, την πείνα, την έλλειψη ελευθερίας και όλα τα αρνητικά της άλλης που άφηναν πίσω τους. Και, ναι. Θα ζούσαν καλύτερα, και

τουλάχιστον δεν θα πεινούσαν. Αλλά, στην πραγματικότητα, πολύ λίγοι θα θριάμβευαν. Δεν ήθελα να είμαι ένα ακόμα μέλος αυτής της ομάδας με τους σχιζοφρενικούς μετανάστες. Πάντα με απωθούσαν οι στοές, οι ομάδες, τα κόμματα, οι λέσχες, οι σύλλογοι, και οτιδήποτε είχε να κάνει με κάποια οργάνωση, συνοχή και πειθαρχία. Ωστόσο, αφηνόμενοι συνέχεια να παρασυρθώ από την ιλιγγιώδη, αχαλίνωτη και χαοτική εκείνη συμμορία νεολαίων. Δεν σταματούσαν ποτέ. Καταβρόχθιζαν τη ζωή με μόνιμη λαιμαργία και φρενίτιδα. Εγώ είχα ταξιδέψει σε κάποιες χώρες, εκεί είχα συναντήσει πολλούς συμπατριώτες μετανάστες, και ήξερα καλά ότι δεν μπορούσα να ζήσω μακριά από τη χώρα μου και τους ανθρώπους μου. Ένα πράγμα μου ήταν ξεκάθαρο: δεν ήθελα να είμαι ένας ακόμα μετανάστης. Δεν ήθελα να γυρίσω την πλάτη στα προβλήματα και να ξαναρχίσω από την αρχή σε άλλη γη. Μπορεί αυτό να ακούγεται κάπως σαν γενναία στάση, αλλά στην πραγματικότητα δεν έχει καμία απολύτως σχέση με γενναιότητα ή δειλία, είναι πρόβλημα ταμπεραμέντου: έχω την τάση να ζω σαν στρείδι μέσα στο όστρακό μου. Πολλά χρόνια αργότερα, μια ομοιοπαθητική γιατρός μου συνέστησε να πάρω ένα φάρμακο (*Calcárea carbónica ostreatum*, 200 ch), που φτιάχνεται από σκόνη από το εσωτερικό του οστράκου, ακριβώς για να καταπολεμήσω αυτή την τάση να απομονώνομαι στη μοναξιά και τη σιωπή. Οι πιο πρόσφα-

τες αναμνήσεις μου από την Κούβα, την τελευταία μέρα που ήμουν εκεί, ήταν ασήμαντες. Στην παραλία του Γκουανάμπο. Έκανα μια μεγάλη βόλτα για καμιά ώρα δίπλα στη θάλασσα. Η μέρα ήταν γκριζα, με αέρα, ριπές βροχής και δυνατά κύματα. Οι διαδοχικές καταιγίδες, που έρχονταν από τον βορρά και ξεκινούσαν τον Οκτώβριο, είχαν καταστρέψει την παραλία. Συνέβαινε κάθε χρόνο αυτή την εποχή: η παραλία έχανε άμμο και γινόταν κρανίου τόπος, γεμάτος πέτρες, λάσπη και τσιμέντα από παλιές οικοδομές – με τις βροχές έβγαιναν στην επιφάνεια. Υπήρχαν επίσης ξύλινοι κορμοί φαγωμένοι από την αλμύρα της θάλασσας. Άπειροι κορμοί δέντρων, γυαλισμένοι, καρφωμένοι στον βυθό, μάρτυρες άλλων εποχών. Μέχρι κι ένας ασφαλτοστρωμένος δρόμος εμφανίστηκε, κατά μήκος της παραλίας, σκάρτα τέσσερα μέτρα από το νερό. Ήταν ένας δρόμος στενός, φάρδους τριών ή τεσσάρων μέτρων. Θα είχε φαίνεται κατασκευαστεί με τις καλύτερες προθέσεις τη δεκαετία του 1940 ή του 1950 (την εποχή εκείνη, προφανώς, κανείς δεν γνώριζε το παραμικρό για την προστασία των ακτών, τη διατήρηση των αμμόλοφων και τα σχετικά), όταν στην περιοχή αυτή, ανατολικά της Αβάνας, είχε σημειωθεί εκπληκτική οικοδομική άνθηση. Όσοι ήταν στο κόλπο, ετοιμάζονταν να γίνουν πολυεκατομμυριούχοι μέσα σε λίγα χρόνια, αλλά το 1959 ήρθε ο Κομαντάντε και διέταξε να σταματήσουν. Ξαφνικά, όλ' αυτά τα σπίτια στις

παραλίες, τα ξενοδοχεία, οι ιδιωτικές ιδιοκτησίες, οι διακοπές, τα καζίνο και τα τυχερά παιχνίδια μετατράπηκαν σε μια αστική πολυτέλεια ανάρμοστη για μια σοσιαλιστική και μαρξιστική-λενινιστική κοινωνία, που πάσχιζε επίμονα να καταστρέψει συστηματικά τα πάντα, ώστε να μην αφήσει τίποτε όρθιο, με στόχο να οικοδομήσει μια εντελώς νέα κοινωνία, διαφορετική και εξισωτική, χωρίς διαφθορά, χωρίς προνόμια και προνομιούχους, χωρίς ιδιωτική ιδιοκτησία. Μια νέα κοινωνία, με έναν νέο άνθρωπο. Την εποχή εκείνη έμαθα απέξω το *Ο σοσιαλισμός και ο άνθρωπος στην Κούβα*, ένα βιβλιαράκι που είχε γίνει της μόδας. Υπέροχη ουτοπία, στην οποία αφοσιωθήκαμε ψυχή τε και σώματι. Στο μεταξύ, αυτή η παραλιακή ζώνη έπεσε στη λήθη, την αμέλεια, την εγκατάλειψη. Και μετατράπηκε σε ένα απλό εξοχικό χωριουδάκι, αλλά κυρίως σε καταφύγιο περιθωριακών κάθε είδους. Εγώ, εκείνη την ημέρα, μετά τη βόλτα, πήγα σε μια καφετέρια να πιω μια μπίρα. Κάθισα σ' ένα τραπέζι. Σε άλλο τραπέζι, δυο βήματα από μένα, μια γυναίκα με ινδιάνικα χαρακτηριστικά, από τα ανατολικά, ίσως από το Γκουαντάναμο, νεαρή και κούκλα, με δέρμα στο χρώμα της κανέλας, έβγαλε ένα βυζί, που έσταζε γάλα κυριολεκτικά, και έδωσε τη θηλή στον γιο της, μεγάλο παιδί, ίσως δίχρονο. Της περίσσευε γάλα. Το παρήγε σε βιομηχανικές ποσότητες σε εκείνους τους δυο υπέροχους μηχανισμούς. Παρακολούθησα τη σκηνή εκστασιασμένος και

ύστερα πήρα το βλέμμα μου διακριτικά. Σε άλλο τραπέζι, απέναντι, ένας γέρος Ιταλός συνταξιούχος, που τον είχα δει νωρίτερα να περπατά κι εκείνος στην παραλία, κατέβασε σε δυο λεπτά μια κούπα καφέ με γάλα και δυο κεκάκια κοιτάζοντας επίμονα και λαίμαργα τα στήθη της κοπέλας και εκείνες τις σκούρες και λαχταριστές θηλές, χωρίς να νιώσει καμία ντροπή ή χριστιανική ενοχή, όπως είχα νιώσει εγώ με την αγγελική ψυχή μου. Ήταν ένας διεστραμμένος κωλόγερος. Τελείωσα την μπίρα μου κι έφυγα. Η μέρα ήταν γκριζα και βροχερή, όπως ανέφερα νωρίτερα. Ερχόταν μια τροπική καταιγίδα από τον νότο, που πάντα φέρνει κουφόβραση και μπόλικά κουνούπια. Πήγα στο σπίτι μου να πιω ρούμι. Κάθε απόγευμα, έπινα ένα μπουκάλι ρούμι, μερικές φορές παραπάνω. Μου αρέσει να πίνω μόνος, ενώ ακούω κάποιο δίσκο του Μπαχ, του Μπετόβεν, του Μότσαρτ ή κάτι παρόμοιο. Είχα για χρόνια αυτή τη ρουτίνα. Τώρα, στη Μαδρίτη, τα θυμόμουν όλ' αυτά με διαύγεια και μια κάποια νοσταλγία. Είναι αδύνατο να ξεφύγεις, όπως ανέφερα νωρίτερα. Είναι εύκολο να μεταφέρεις τη φυσική σου υπόσταση σε άλλο μέρος. Αλλά δεν μπορείς να ξεφύγεις. Η μνήμη είναι πάντα εκεί και παίζει βρόμικο παιχνίδι. Ικετεύεις μπας και σε απατήσει η μνήμη σου. Αλλά το πολύ πολύ να καταφέρεις να κρυφτούν όλα στο υποσυνείδητο, και τότε αρχίζεις να έχεις ασφυκτικούς εφιάλτες και ξυπνάς ουρλιάζοντας σαν τρελός στη μέση της νύχτας.

Αυτές οι σημειώσεις, σκόρπιες, σύντομες και χωρίς συμπεράσματα, προέρχονται από το ημερολόγιό μου εκείνης της εποχής. Χάρη σε εκείνο το ημερολόγιο μπορώ τώρα, είκοσι χρόνια αργότερα, να ανασυνθέσω, έστω επιφανειακά, εκείνες τις ημέρες γύρω από τα Χριστούγεννα του 1998.

Μετά την πρώτη του εκδοτική επιτυχία, τη Βρόμικη τριλογία της Αβάνας, ο Πέδρο Χουάν περιοδεύει για λίγους μήνες στην Ευρώπη. Με βάση τη Μαδρίτη, ταξιδεύει σε Ισπανία, Γερμανία και Ιταλία για να παρουσιάσει το βιβλίο του, αλλά και να συναντήσει παλιούς φίλους, φίλες ή/και ερωμένες. Ξεφυλλίζοντας το ημερολόγιό του από τους μήνες εκείνους, μας εξιστορεί την εμπειρία του, διανθισμένη με αναμνήσεις που έρχονται συνειρμικά στο μυαλό του: από την εφηβεία του και τις γυναίκες που τη στοίχειωσαν, τα βιβλία που έχει διαβάσει, τον φίλο του Φάμπιο που απαθανάτισε στη Βρόμικη σάρκα και καλλιτέχνες με τους οποίους νιώθει εκλεκτικές συγγένειες, μουσικούς, συγγραφείς που αγαπά, στιγμές από την ιστορία της Κούβας. Όλα αυτά, ανακατεμένα με ουίσκι, γυναίκες, σεξ, σκέψεις για τη ζωή, τον έρωτα, τον θάνατο, σκέψεις για την πορεία του πολιτισμού, για το πώς ήταν ο κόσμος τη δεκαετία του '50 που γεννήθηκε και πώς 48 χρόνια αργότερα, ιστορίες για εξωγήινους, ακόμα και μια πρόταση να αναλάβει τη διαχείριση ενός οίκου ανοχής.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΗ ΘΥΕΛΛΟΔΗ ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΡΕΔΡΟ ΤΖΑΝ ΓΟΥΤΙÉRΡΕΖ ΝΑ ΣΑΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ ΣΤΟ ΛΑΓΝΟ ΣΥΜΠΑΝ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Ο Bukowski της Καραϊβικής ή ο Henry Miller της Αβάνας.
Felipe Benítez Reyes, συγγραφέας

Με την ωμή ειλικρίνειά του ο Gutiérrez φέρνει στον νου τον Jean Genet και τον Charles Bukowski. Μας παρασέρνει σε ένα αξέχαστο ταξίδι σε έναν κόσμο, όπου η πολιτική, η πνευματική αποξένωση και η επιθυμία φτάνουν στην κορύφωση της έντασης.
New York Times

ISBN: 978-618-03-2204-0

9 786180 322040
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 82204